

СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ ЯК УМОВА ПОБУДОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Розглядається сутність соціального захисту населення, принципи його функціонування та рекомендаційні заходи щодо покращення ефективності соціальної політики в Україні.

Ключові слова: соціальний захист, соціальне забезпечення, система соціального захисту, соціальна політика, соціальна держава.

Згідно з "Політологічним словником": "Соціальний захист – у широкому розумінні – діяльність держави щодо втілення в життя пріоритетних завдань соціальної політики, реалізація комплексу законодавчо закріплених економічних, правових та соціальних гарантій, що забезпечували б кожному члену суспільства отримання найважливіших соціальних прав. У вузькому значенні – система заходів життєвої підтримки аутсайдерів, соціально слабких та незахищених (безробітні, багатодітні сім'ї, інваліди, мігранти, бездомні тощо)" [1, с. 684]. Тобто, соціальний захист (забезпечення) визначається як форма розподілу матеріальних благ з метою задоволення життєво необхідних матеріальних потреб громадян при настанні соціального ризику (непрацевдатності, безробітті, втраті годувальника, малозабезпеченості) за рахунок спеціальних соціальних фондів або за рахунок бюджетів різних рівнів (державного та місцевих). Отже "соціальний захист" доцільно трактувати як функцію суспільства по забезпеченню соціального положення громадянина, що склалося внаслідок дії соціальних ризиків, відповідно до умов, які визначаються з його невід'ємних і загально визнаних прав. Тому створення ефективної системи соціального захисту в Україні відповідає завданням побудови соціальної державності та входження нашої країни в європейський простір.

Проблеми формування й розвитку систем соціального захисту, знаходяться в центрі уваги зарубіжних і вітчизняних науковців. Найбільш відомі дослідження систем соціального захисту здійснені В. Артсом, Дж. Бакером та У. Кламером, Дж. Вобрубою, Г. Еспінг-Андерсеном, К. Мюрдалем, П. Пірсоном, Г. Ікенбері та Т. Скочполом, П. Спікером, П. Тейлор-Губі, П. Флорою.

Вивченню основних тенденцій розвитку та соціально-політичного значення соціального захисту в Україні присвячені праці вітчизняних дослідників Н. Андрусенко, Л. Баранника, С. Басараба, Н. Болотіної, В. Болюбах, М. Лукашевича, В. Кириленка, А. Крупника, Р. Куницького, А. Курсакова, В. Макаренко, С. Мамзенко, І. Миговича, І. Пінчука, В. Скуратівського, М. Солдатенко, Н. Татарчук, М. Хмелярчук, О. Цалюк, О. Шакірової та Д. Мулявки, Л. Шумної, В. Шусть та інших дослідників. В цих дослідженнях соціальний захист розглядається як складова соці-

альної політики українського суспільства. Дослідники А. Базилюк, В. Горбатенко, М. Михальченко, В. Журавський та В. Танчер, Ю. Саєнко, М. Туленков звертались до проблематики соціального захисту в процесі дослідження посткомуністичних трансформацій в Україні.

Метою даної статті є виокремлення об'єктивних передумов підвищення ефективності соціального захисту як комплексу організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на захист добробуту кожного члена суспільства.

Поняття "соціальний захист населення" не нове і має свою історію. Так, окремі важливі елементи соціального захисту можна побачити ще у Стародавньому світі. Громадська благодійність була поширена й за часів Київської Русі. Відмітною рисою благодійності цього періоду було роздавання милостині; "жебраків ні про що не розпитували, бо це заборонялося вченням святих отців" [2, с. 47].

У політичній думці сформувалась певна низка підходів до розуміння соціального захисту в системі соціальної політики держави. В цілому можна виділити дві ключові політичні течії, що обумовлюють цінності і засоби реалізації соціальних програм: лібералізм і комуналізм, що співіснували на всіх етапах становлення соціальної політики як сфери державної політики, що стали своєрідною ідеологічною підмогою для різних стратегій соціального захисту населення.

З кінця XVIII ст. в Європі починає формуватися державно-адміністративна система суспільної опіки (інституційне становлення системи допомоги, формування правової бази, адміністративне керування, що включає територіальні структури, часткове фінансування державою соціальної допомоги). Особливістю цього етапу є те, що держава не прагне до прямого виконання соціальних функцій, а тільки сприяє цьому іншим інститутам: особистій і суспільній добродійності, благодійним організаціям, корпоративному соціальному страхуванню, місцевій владі, церкві. Дві основні характеристики етапу (поява в держави власне соціальних функцій і спрямованість соціальної політики на всіх членів суспільства) взаємозалежні, вони базуються на необхідності консолідувати суспільство, що переживає прогресуюче антагоністичне розшарування. Починаючи з XIX століття еволюційний процес розвитку форм, методів, механізмів і систем соціального захисту йшов в суспільстві паралельно з науковими дослідженнями проблеми соціальної справедливості.

Термін "соціальний захист" був уперше використаний у Законі про соціальний захист США в 1935 році ("Social Security Act"), що законодавчо визначив новий етап для цієї країни, ввівши інститут обов'язкового страхування на випадок старості, смерті, інвалідності, й безробіття.

У другій половині XX ст. поряд з поняттям "соціальний захист" з'явилося поняття "соціальне забезпечення", яке дедалі ширше стало застосовуватися в міжнародних правових актах і зарубіжній юридичній практиці. Однак, цей термін по-різному трактується у законодавчих актах. У науковій літературі неодноразово робилися спроби дослідити цей феномен соціального і політичного буття і досягти спільного розуміння.

Однак, соціальний захист, на відміну від соціального забезпечення, передбачає гарантії щодо охорони праці, здоров'я, навколишнього природного середовища, оплати праці та інші заходи, необхідні для нормальної життєдіяльності людини й функціонування держави. Соціальне забезпечення у порівнянні із соціальним захистом є вужчим поняттям і позначає практику виплати пенсій, соціальної допомоги, соціального догляду. Соціальне забезпечення включає також право на медичну допомогу, медичне страхування, державну підтримку сім'ї, материнства й дитинства, утримання і виховання за державні кошти дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Існуючі системи соціального захисту мають спільні риси, провідні принципи, за якими їх можна диференціювати та виокремити відповідні теоретичні конструкти, які одночасно представляють собою певні "ідеальні типи", зразки, з якими порівнюють реальні процеси і факти. Попри відмінності в шляхах розвитку й особливостях організації, якості й обсязі послуг, а також у методах фінансування, всі існуючі системи соціального захисту функціонують на основі єдиних принципів [3, с. 18].

Основні з них – принцип соціального страхування; принцип соціального забезпечення; принцип допомоги; принцип соціальної солідарності; принцип недопущення дискримінації за національною ознакою; принцип прозорості інформації для осіб про розмір виплат; принцип взаємозаліку страхових періодів; принцип недопущення погіршення становища тощо. Так, ефективним шляхом реформування системи соціального захисту в ЄС визначили створення системи, за якої здійснюється врахування матеріального стану особи з метою надання виплат безпосередньо тому, хто потребує допомоги, а не тому, хто може забезпечити себе сам. Наприклад, до цієї методики як ефективного засобу контролю та скорочення виплат вдалася Великобританія, соціальні органи враховують матеріальний стан особи при виплаті 34 % усіх видів допомог.

На розвиток інституту соціального захисту, як механізму регулювання всієї сукупності соціально-економічних, політичних, духовно-етичних відносин в суспільстві впливають численні чинники, найголовнішими з яких:

1) політичні чинники – пов'язані із зміцненням влади, соціальної політики, що проводиться нею, її здатністю впливати на стан справ в соціальній сфері і здійснювати тут реформи на користь людини, забезпечувати спокій і соціальну стабільність в суспільстві;

2) ідеологічні чинники – найвпливовішими в сучасному світі є неоконсервативні, неоліберальні та соціал-демократичні ідеологічні уявлення щодо соціального захисту. В свою чергу, історичний досвід свідчить про те, що відмова від ідеології веде до втрати ідеологічного механізму соціального захисту, тобто, до втрати загальноприйнятих норм і правил, зокрема духовних і моральних. В результаті кожна соціальна група починає жити за власними законами, що робить неможливим (або утруднює) природне узгодження інтересів цих груп;

3) економічні чинники – визначають характер і специфіку функціонування інституту соціального захисту: економічні наслідки, пов'язані із

застосуванням певних методів регулювання соціального захисту; величину загального рівня споживання найважливіших видів товарів; моделювання доходів по засобах стягування внесків, що розглядаються як форма оподаткування і надання допомоги в грошовій і натуральній формі;

4) психолого-гуманістичні чинники – супроводжують значну частину соціальних проблем, – проблема взаємодії людей, їх впливи один на одного, відносин між ними. Впродовж всієї історії соціального захисту вони є найважливішими регуляторами відносин, що виникають у сфері соціального захисту людини;

5) глобалізаційні чинники – на сучасному етапі світового економічного розвитку соціальний захист, що раніше трактувався і практично здійснювався в межах окремих країн, набирає наднаціонального та транснаціонального характеру. Економічна конкуренція між державами змушує їх скорочувати кошти на соціальний захист з метою підвищення конкурентоспроможності (соціальний демпінг), якщо не створено наднаціональних чи глобальних регуляторів, що покликані протидіяти цьому [4, с. 41–45].

Спільність ринків капіталу та праці сприяє виникненню наднаціональних органів, що забезпечують на наднаціональному рівні захист громадянських прав, які заперечуються або ігноруються на національному рівні. Соціальний захист, який традиційно розглядався в межах держави, набуває наддержавного характеру. До чинників цього процесу в цілому можна віднести кінець холодної війни, поглиблення взаємозалежності економічних ринків, посилення світової економічної конкуренції, активізацію наднаціональних інституцій.

Аналіз соціально-економічної ситуації, яка склалася в Україні, сучасний стан соціального захисту населення свідчить про його кризовий характер. Неєфективне здійснення ринкових перетворень обумовлює появу таких негативних явищ, як соціальна нерівність, обмеження доступу населення до освіти, культури, охорони здоров'я, згортання процесу відтворення людського потенціалу, дестабілізація соціально-політичного стану. Унаслідок цього процесу у сфері регулювання рівня життя та добробуту населення в умовах ринкової трансформації економіки набули стихійно-безсистемного і вкрай небезпечного характеру [5].

Особливості розбудови системи соціального захисту в Україні обумовлені проблемами, які здебільшого спільні для багатьох держав постсоціалістичного простору. Перш за все це патерналізм соціальної політики, що існував у Радянському Союзі та виявлявся в охопленні соціальним захистом практичного всього населення держави.

Однак, незважаючи на те, що Конституція України у 1996 році закріпила право громадян на соціальний захист та встановила види соціального забезпечення, внаслідок саме конкретного державного курсу відбулась стрімка диференціація, розшарування населення на багатих і бідних. Кволі намагання державних інституцій законодавчої і виконавчої влади виправити ситуацію, посилаючись на гарантовані Конституцією (ст. 46) права громадян на забезпечення в разі повної або часткової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних

обставин, а також у старості та в інших випадках, призвели лише до перегляду системи соціального захисту в частині збільшення соціальних виплат, пільг і допомог [6, с. 11].

З другої половини 90-х років можна відзначити певне зменшення використання знярядь, що спиралися на фінансові ресурси. Ставку було зроблено на інструменти, що спираються на владні повноваження. Так, державні органи управління стали масово ухвалювати законодавчі акти і програми, спрямовані на реалізацію високого рівня соціальних гарантій (навіть вище, ніж за часів Радянського Союзу), незважаючи на недостатні економічні можливості держави для їх здійснення та відсутність дієвого механізму контролю. Активно впроваджувані в Україні програми адресної соціальної допомоги (субвенції з Держбюджету на виплату державної допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям та інвалідам з дитинства, субвенції на надання пільг та субсидій на житлово-комунальні послуги, тверде паливо та скраплений газ, на виплати "чорнобильських" соціальних програм) стали даниною ліберальній, передовсім американській моделі [7].

Однак, на початку XXI століття тільки середній рівень пенсій в Україні ледь переступив суму декількох доларів на добу – показника бідності, яким оперують міжнародні організації для оцінки якості життя. За статистикою ООН, сьогодні за межею бідності в Україні знаходяться 75 % громадян. Україна займає 83-є місце за рівнем розвитку суспільства, опустившись за останній рік на 7 сходинок рейтингу, – визначають експерти ООН. Таке падіння викликано тим, що реальні доходи українців впали на 10 %, і виросла кількість малозабезпечених [8]. Це серйозне питання для нашої держави.

Сьогодні цілком зрозуміло, що соціальна стабільність в суспільстві – необхідна умова сталого розвитку. Економічне зростання значною мірою залежить від стратегії і тактики державного регулювання, від визначення пріоритетів і напрямів соціальної політики адекватних ринковим відносинам, спрямованих на забезпечення соціального захисту та безпеки населення. Від ефективності соціальної політики, дія якої спрямована на захист індивідуума у суспільстві від різноманітних форм соціальних та економічних ризиків, залежить ставлення громадян до впроваджуваних реформ. Однак, слід визнати, що суттєвою традиційною стратегічною помилкою соціальної політики в Україні була орієнтація на соціальний захист без першочергового забезпечення прав та інтересів працюючого населення, відмови від парадигми дешевої робочої сили як конкурентної переваги, якою зараз користується Україна. У країні давно постала за очевидне необхідність комплексної реформи оплати праці. При чому, за умов, коли ні вчені, ні чиновники, ні представники громадських організацій так і не можуть відповісти на ключове запитання – де взяти ресурси для такої витратної реформи.

Тим часом, це не лише спричинило блокування мотивації до праці у тих, хто мав виступати вирішальною силою соціального діалогу в суспільстві, а й призвело до того, що виникла парадоксальна ситуація, коли ма-

теріальної допомоги постійно потребують саме ті, хто працює. За умов, коли у світі є дві моделі: одна з них базується на дешевизні робочої сили, інша – на високій якості продукції і високій продуктивності праці, Україна так і не визначила, яким із шляхів рухатися далі. Незважаючи на те, що за нинішніх інтеграційних процесів, вона вже не може втримувати усередині країни кваліфіковану робочу силу, кардинально не підвищивши заробітної плати, котра і має стати головною мотивацією до праці.

Таким чином, соціальний захист населення дуже актуальне питання в аспекті ринкової економіки; особливо підвищується актуальність даного питання в період Світової економічної кризи. Багато країн світу привели до занепаду цей сектор економіки, тому зараз ми можемо спостерігати невдоволення багатьох верств населення, яке проявляється через мітинги, протести, що значно послаблює потенціал розвитку країни. Тому, як видається, питання соціального захисту населення обов'язково необхідно розглядати урядом для стабілізації соціально-економічного становища держави.

В якості **рекомендаційних заходів** щодо покращення ефективності соціальної політики в Україні, на нашу думку, слід враховувати наступне:

1. Україна здійснює перші кроки в напрямі формування соціальної держави через реформування системи соціального захисту. З огляду на це, потрібно впорядкувати законодавчо-правову базу, розробити та прийняти низку законодавчих актів, відповідно до яких буде врегульовано основні спірні моменти. Одним із перших кроків для вирішення проблеми фінансування соціального захисту населення в Україні має стати кардинальна реформа в податковій політиці, а саме: прийняття Податкового кодексу. Адже Податковий кодекс передбачає мораторій на запровадження нових податків і зміну податкових ставок на цілих п'ять років. Усе це повинно сприяти детінізації економічних відносин у країні й зменшенню обсягів реального і прихованого безробіття. Крім того, потрібно доопрацювати та прийняти Соціальний кодекс, який має закріпити не тільки термінологію, а й принципи соціальної держави, механізм впровадження соціальних програм, контроль за дотриманням соціально спрямованого законодавства. Прийняття Соціального кодексу стане кроком вперед до створення соціальної держави.

Питання бюджету – постійно є найгострішим антикризовим питанням. До тих пір, поки наш бюджет не буде переглянутий і не буде абсолютно реальним, говорити про яку-небудь антикризову програму при будь-якій владі взагалі безглуздо. Зазвичай, 80% бюджетних витрат – це витрати соціальні. За підрахунками міжнародних експертів, близько 30 % бюджету не покрито доходами. Тобто виходить, що, по суті, на антикризові заходи – підтримку сільського господарства, промисловості і так далі – в бюджеті грошей немає.

Чи достатньо їх буде для того, щоб покривати заробітну плату бюджетникам, щоб покривати дефіцит Пенсійного фонду? Вірогідно, що Україні доведеться зіткнутися з дуже складною проблемою – скороченням бюджетних витрат. Це буде скорочення не тільки чисто управлінсь-

ких витрат. Це буде скорочення і потенційних інфраструктурних програм, які зараз містяться в бюджеті.

2. Принциповий момент розбудови соціальної політики та системи соціального захисту – це те, що політика соціального захисту має складатися із двох частин – активної та пасивної. Активна складова полягає в створенні умов для того, щоб людина перш за все сама мала можливість заробити собі на життя. Через цю активну складову реалізуються принципи самозабезпечення та самозахисту громадян. Що стосується пасивної складової, то це – забезпечення, підтримка того прошарку, тієї категорії населення, яка неспроможна підтримувати себе сама з незалежних причин (через хворобу, втрату роботи, вік та ін.). Таким чином, пасивна соціально-захисна діяльність здійснюється стосовно соціального забезпечення громадян, нездатних або частково нездатних до трудової діяльності, шляхом виплати пенсій, соціальних допомог тощо; фінансування гарантованої безоплатної медичної допомоги; забезпечення права соціально незахищених осіб на соціальне житло; забезпечення безоплатної освіти в державних і комунальних закладах освіти.

3. Важливою умовою підвищення ефективності системи соціального захисту в Україні є перехід від централізації до децентралізації соціальної політики. Такий підхід означає, що держава як суб'єкт соціального захисту з метою забезпечення оптимального узгодження загальнодержавних цілей та інтересів з особливостями розвитку окремих регіонів має розробляти лише загальнонаціональну філософію, основні принципи такої політики, стратегічні напрями діяльності регіонів щодо регулювання соціальних процесів, здійснювати координаційну діяльність у цій сфері. На територіальному рівні основним суб'єктом здійснення соціального захисту повинен стати регіон, який реалізує цю стратегію.

4. Одним із важливих шляхів вдосконалення соціального захисту в Україні на сучасному етапі є саме розвиток мережі служб з організації соціально-побутового обслуговування інвалідів та непрацездатних громадян похилого віку вдома. Це пов'язане, зокрема, з високою вартістю утримання в стаціонарних установах для інвалідів, людей похилого віку, що пояснюється значними витратами на забезпечення матеріально-технічної бази та численного медичного адміністративно-господарського штату. Отже, для держави значно дешевше налагодити систему "домашнього" обслуговування за допомогою кваліфікованих соціальних, медичних працівників та функціонування мережі відповідних служб – відділень соціальної допомоги або територіальних центрів.

5. Наступний важіль ефективного соціального захисту на сучасному етапі – це зміцнення позицій середнього класу. Цей аспект повинен розглядатися як важливий інструмент ринкових перетворень, розгортання приватної ініціативи та підприємницької активності населення. У розвинутих західноєвропейських суспільствах ті, кого називають середнім класом, становлять 70–90 %, ми ж маємо 10 %, як свідчать соціологічні дослідження. В свою чергу, відсутність в Україні достатньо сформованого середнього класу не дає змоги досягти узгодженості соціально-

економічних інтересів різних груп населення, створює проблему зростання соціального розшарування між малозабезпеченими і заможними верствами населення. Необґрунтовано великий розрив у розподілі доходів та майна несе загрозу соціальних потрясінь.

6. Вихідним положенням державної політики соціального захисту повинні стати принципи соціальної справедливості та суспільної злагоди, які поряд з соціальною рівністю у відносинах між людьми та забезпеченні соціальних гарантій є, на нашу думку, одними з основних принципів соціальної держави, де механізмом його досягнення виступає соціальний діалог. Потрібна повага з боку влади до ролі підприємця, роботодавця в суспільстві. Але не може бізнес розвиватись, якщо нема суспільної злагоди. А злагода тоді, коли розвивається економіка, але і поважають і ще одного учасника побудови сталого економічного розвитку – працівників. Потрібні умови, коли поважають їх права як людини і права на соціальні гарантії.

7. Оптимізації діяльності політичних партій як суб'єктів соціальної політики повинно сприяти здійснення ними низки основоположних принципів, моментів. Найважливішими серед них є визнання принципів демократичного консенсусу важливим фактором самоорганізації діяльності політичних партій як суб'єктів соціальної політики, недопущення ними ізоляціонізму й протиборства; підведення реалізму під політичні платформи діяльності партій у сфері соціальних відносин, перегляд директив, лозунгів, закликів щодо необхідності підвищення рівня добробуту людей з позицій їх практичності; рішуча відмова від однобічної спрямованості політичної діяльності на основі суб'єктно-об'єктних відносин, що склалася в багатьох політичних організаціях; утвердження в роботі механізму зворотного зв'язку, функціонування якого є найважливішою умовою ефективного процесу виявлення особливостей соціального розвитку суспільства, його суперечностей, стану соціального добробуту, соціальної безпеки конкретної людини; утвердження в суспільній свідомості розуміння діалектичного характеру соціальної єдності суспільства, яка передбачає його розвиток на основі розв'язання суперечностей у соціальній сфері, плюралізму поглядів, ідей, думок; здійснення глибоких зрушень в ідейно-моральній діяльності політичних партій з формування громадської, соціальної культури на основі зміцнення їх зв'язків з масами, розгортання діалогу з людьми з найскладніших проблем соціального розвитку; недопущення абсолютизації ідеологічної роботи в загальному процесі формування соціальної культури, відмова від віри у всесилля пропаганди як фактора утвердження соціальних цінностей; зміщення шкали пріоритетів у партійній роботі із сфери державного й господарського управління в галузь політики, ідеології, моралі виховання, значне місце в якому має посісти політичне прогнозування розвитку й збагачення соціального простору і вивчення соціального самопочуття людини в ньому; постійний пошук шляхів, засобів, методів удосконалення й оновлення механізму реалізації політичними партіями, їх організаціями своєї ролі в соціальній сфері, зокрема і як важливого суб'єкта реалізації соціальної політики.

8. Зважаючи на існуючий європейський досвід, перспективним шляхом соціальної політики в Україні повинна стати відмова від узагальноної дотаційної моделі соціального захисту на користь принципу заохочення ініціативи соціальних партнерів. Це стосується в першу чергу і головним чином учасників з числа активного населення працездатного віку. Країні і її громадянам потрібен не "гіперсоціальний" бюджет, а "гіперсоціальна" економіка, або хоча б простіше – соціально орієнтована. В цьому відношенні сам термін "соціальний захист" потребує суттєвої корекції: не слід "захищати", слід створювати гідні соціальні стандарти.

Соціальний захист передбачає здійснення такої політики, яка адекватно реагує на соціальний стан різноманітних верств населення, здатна відчувати підвищення рівня соціального невдоволення та напруженості й попереджати можливі конфлікти та радикальні форми протесту шляхом надання необхідної допомоги та підтримки людям, що її потребують. Соціальний захист є засобом забезпечення державою гідного рівня життя всьому населенню країни і досягненню соціальної рівноваги.

Список використаних джерел:

1. Політологічний словник : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. М. Ф. Голова-того та О. В. Антонюка. – К. : МАУП, 2005. – 792 с. 2. Горілий А. Г. Історія соціальної роботи в Україні / А. Г. Горілий. – Тернопіль, 2001. – 67 с. 3. Іванова О. Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти / О. Л. Іванова. – К. : Вид. дім "КМ Академія", 2003. – 107 с. 4. Москаленко В. В. Сутність соціального захисту та його місце в політиці соціальної держави / В. В. Москаленко // Наук. записки Києво-Могилянської академії. Політ. науки. – 2005. – Т. 21. – С. 41–45. 5. Лібанова Е. Бідність в Україні: діагноз поставлено – будемо лікувати? / Е. Лібанова // Дзеркало тижня. – 2001. – № 13. – 31 березня – 6 квітня. 6. Конституція України. Закон України "Про внесення змін до Конституції України". – К. : Велес, 2005. – 48 с. 7. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05. 10. 2000 р. № 2017-ПІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2017-14>. 8. 80% українців живуть за чертою бідності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukranews.com/ru/news/ukraine/2010/04/09/16261>.

Надійшла до редколегії 28.08.2014

С. П. Санченко

СОЗДАНИЕ ЭФФЕКТИВНОЙ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ В УКРАИНЕ КАК УСЛОВИЕ ПОСТРОЕНИЯ СОЦИАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВА

Рассматривается сущность социальной защиты населения, принципы его функционирования и рекомендуются система мероприятий относительно улучшения эффективности социальной политики в Украине.

Ключевые слова: социальная защита, социальное обеспечение, система социальной защиты, социальная политика, социальное государство.

S. P. Sanchenko

FORMATION OF EFFICIENT SOCIAL PROTECTION SYSTEM IN UKRAINE AS A CONDITION FOR SOCIAL STATE CONSTRUCTION

The article reveals the essence of population social protection, principles of its functioning as well as recommendation measures for enhancement of social politics efficiency in Ukraine.

Keywords: social defence, social provision, system of social defence, social policy, social state.